

Wetlands
INTERNATIONAL

Wetlands International

P.O. Box 471
6700 AL Wageningen
The Netherlands
+31 (0) 318 660 910
post@wetlands.org
www.wetlands.org

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. dhr. H.J. Hooglander
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Ede, 17 juli 2014

Betreft: Operationeel Programma voor het EFMZV: binnenvisserij en binnenwateren
Behandeld door: F. Hoffmann (frank.hoffmann@wetlands.org)
CC: mevr. E. Kuijpers

Geachte heer Hooglander,

In deze brief willen wij u verzoeken om in het Nederlandse Operationele Programma van het EMFZV de noodzakelijke maatregelen op te nemen die de visserij en visstand in de binnenwateren verduurzamen. Dit conform artikel 44 van het EFMZV. De ondertekenaars van deze brief zijn drie verschillende organisaties die elk op hun eigen manier bijdragen aan oplossingen voor een evenwicht tussen ecosysteem, economie en maatschappij. Wij werken samen op het gebied van verduurzaming van het visstand- en visserijbeheer en menen dat structurele oplossingen voor de problematiek rondom de aal en andere trekvissoorten onontbeerlijk zijn.

Duurzaamheid is een belangrijke pijler van het nieuwe Europese Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Het verheugt ons dan ook zeer dat de Staatssecretaris van EZ de verdere verduurzaming van de visserij en aquacultuur tot één van de drie prioritaire hoofdthema's heeft benoemd voor de inzet van EFMZV-middelen. Voor wat betreft de binnenvisserij en de binnenwateren hebben wij echter begrepen dat alleen middelen worden gereserveerd voor het uitzetten van glasaal en innovaties in de binnenvisserij. Om te komen tot structurele oplossingen voor de problemen waarmee aal en andere diadrome trekvissoorten als steur en zalm te maken hebben, zijn ook maatregelen nodig die de leefgebieden van deze vissoorten omvatten. Om die reden pleiten wij ervoor dergelijke maatregelen mogelijk te maken in het Operationele Programma. Hieronder zullen wij dit nader toelichten.

Het achterliggende probleem

Van de diadrome vissoorten in de Nederlandse binnenwateren is de aal commercieel de belangrijkste soort. Tegelijk is de aal een sterk bedreigde soort: zeer recent heeft de IUCN, na de meest uitgebreide data-analyse tot nu toe, de status van de aal als ernstig bedreigd (critically endangered) herbevestigd¹. Ook ICES benadrukt de kritieke status van de aal en adviseert voor 2014 om *alle* door de mens veroorzaakte sterfte die de reproductie en de uittrek naar zee van schieraal beïnvloedt, zo dicht mogelijk bij nul te brengen². Dit advies betreft naast beroeps- en sportvisserij ook de vele migratieknelpunten aan de kust en in de binnenwateren. ICES geeft om die redenen aan dat het nemen van maatregelen om het bestand op peil te brengen zeer urgent is.

Visserij

De aalsector in Nederland is een van de grotere in Europa en is zodoende belangrijk voor de werkgelegenheid in de visserijsector. Verduurzaming van de aalvisserij is dus niet alleen vanuit ecologisch oogpunt wenselijk, maar voor de toekomst van de sector ook vanuit economisch perspectief.

Inmiddels zijn in Nederland zowel voor de beroepsvisserij als voor de sportvisserij ingrijpende vangstbeperkingen doorgevoerd. Deze maatregelen komen de aalstand ten goede. Hetzelfde geldt voor maatregelen als het uitzetten van glasaal en het project 'Paling Over De Dijk'.

Van belang is verder dat het recente rapport 'Balansberekeningen'³ laat zien dat de visserijdruk op de aal op diverse plekken weliswaar nog te hoog is, maar dat verdere verduurzaming van de aalvisserij niet alleen wenselijk, maar ook mogelijk is, en dat de sector bereid is de daarvoor benodigde maatregelen te nemen.

ICES concludeert in haar rapportage van eind vorig jaar⁴ dat de meeste beheermaatregelen uit de aalbeheerplannen van de Europese Lidstaten tot nu toe zijn uitgevoerd in de sfeer van de beroeps- en sportvisserij. In contrast daarmee staat in hetzelfde rapport de opmerking dat het beoogde tempo voor het opheffen van migratiebarrières in Nederland sterk achterloopt. De waargenomen toename van de schieraaluittrek wordt dan ook vooral toegeschreven aan maatregelen in de visserijsector, zoals vangstbeperkingen. IUCN en ICES concluderen tenslotte dat het uitzetten van glasaal en maatregelen zoals visserijbeperkingen en 'paling over de dijk', weliswaar een direct effect kunnen hebben op het aalbestand, maar dat dit geen structurele oplossingen zijn voor de problemen.

---

¹ Jacoby, D. & Gollock, M. 2014. *Anguilla anguilla*. In: The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.1. <www.iucnredlist.org>.

² ICES 2013. ICES Advice 2013, Book 9. <www.ices.dk>.

³ Witteveen & Bos et al. 2014. Duurzaam aalbeheer op basis van balansberekeningen. Rapport WG85-1/14-008.950

⁴ ICES 2013. Report of the Workshop on Evaluation Progress Eel Management Plans (WKEPEMP), 13-15 May 2013, Copenhagen, Denmark. ICES CM 2013/ACOM:32.

Leefgebieden en barrières

Het uitzetten van glasaal en het overzetten van volwassen palingen bij migratieknelpunten zijn dus slechts *tijdelijke* maatregelen, en daarmee niet per definitie duurzaam. De enige garantie voor een *structureel duurzame* aalstand en aalvisserij bestaat uit het versneld wegnemen van migratiebarrières en het herstel van leefgebieden, in combinatie met het terugbrengen van de aalvisserij naar een duurzaam niveau.

In het Aalbeheerplan wordt voor het mogelijk maken van vismigratie vooral verwezen naar de waterbeheerders en in het bijzonder naar de KRW. In dit verband werd gesteld dat de meest belangrijke knelpunten opgelost zouden zijn vóór 2015 en de overige voor 2027. Hoewel waterbeheerders wel degelijk werken aan het oplossen van migratieknelpunten, moet worden vastgesteld dat er inmiddels sprake is van een grote achterstand. Daar komt bij dat de (KRW-) middelen hiervoor in toekomst beperkt van omvang zullen zijn. In dit verband is van belang dat wij bij waterbeheerders de trend bespeuren om in de toekomst minder middelen beschikbaar te stellen voor het opheffen van migratieknelpunten, omdat dit relatief weinig 'pluspunten' oplevert voor de KRW. Dus hoe belangrijk de KRW ook is, het komt deels te laat en is ontoereikend. Een meer fundamentele benadering is noodzakelijk.

Kennisontwikkeling en kennisimplementatie

Voor duurzame vispopulaties en visserij is inzicht in visbestanden nodig. Juist op dit vlak zijn er grote hiaten in de kennis over de bestanden van de aal. Er wordt op een aantal locaties gemonitord, maar de middelen zijn niet toereikend, zodat er slechts een fragmentarisch beeld ontstaat. ICES bevestigt dat en stelt dat voor Nederland met name gegevens van de kustwateren en estuaria onvolledig zijn⁴. Dit is te meer van belang gezien de veranderingen die lijken op te treden in de hoeveelheid glasaal die bij de Nederlandse en andere Europese kusten aankomt. Of dit tijdelijk is of structureel, is onduidelijk en kan alleen met goede monitoring worden vastgesteld.

Verzoek

Gezien het voorgaande verzoeken de ondertekenende organisaties van deze brief het volgende op te nemen in het Operationele Programma, onder verwijzing naar EFMZV artikel 44, en dan vooral lid 6a:

Om de aquatische flora en fauna te beschermen en te ontwikkelen, kan steun worden verleend voor:

- *het beheren, herstellen en monitoren van de Natura 2000-sites die de gevolgen ondervinden van visserijactiviteiten;*
- *het rehabiliteren van binnenwateren overeenkomstig de KRW (Richtlijn 2000/60/EU), met inbegrip van paaigronden en migratieroutes voor migrerende soorten, en waar passend met deelname van binnenvissers;*
- *het bouwen, moderniseren of installeren van vaste of verplaatsbare voorzieningen om de aquatische flora en fauna te beschermen en te versterken, met inbegrip van de wetenschappelijke voorbereiding, monitoring en beoordeling daarvan.*

Door deze punten op te nemen in het Operationele Programma kan Nederland haar EMFZV-middelen effectief en coherent besteden voor structurele maatregelen ten behoeve van de verduurzaming van de binnenvisserij en de visbestanden. De ondertekenaars van deze brief bereiden momenteel een daarop gericht breed georiënteerd programma voor. Daartoe zijn we met diverse actoren (private partijen, overheden en NGO's) in gesprek om een aantal reeds bestaande activiteiten en initiatieven bijeen te brengen en verder uit te bouwen. Deze activiteiten liggen (geheel) in lijn van de drie voornoemde programmapunten van het EFMZV. Om die reden kan het EFMZV een belangrijke rol spelen, mits het Operationele Programma daartoe de mogelijkheid biedt. Op die manier ontstaan met een bijdrage vanuit het EFMZV vele mogelijkheden om te komen tot duurzaam herstel van de aalstand en een duurzame aalvisserij.

Wij zijn graag bereid een toelichting te geven op onze visie en kijken uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Jane Madgwick
(Chief Executive Officer)

Wetlands International
Postbus 471
6700 AL Wageningen

Albert Salman
(Directeur Duurzame Ontwikkeling)

Coastal & Marine Union (EUCC)
Postbus 11232
2301 EE Leiden

Alex Koelewijn
(Voorzitter)

Duurzame Palingsector Nederland
Postbus 249
6700 AE Wageningen